

Шкворченко Н. М.

Міжнародний гуманітарний університет

ПРОСОДИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОКСИЧНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Стаття досліджує просодичні характеристики як індикатори токсичності в англomовному медійному дискурсі. Вона розглядає роль інтонації, акцентуаційних відміток та швидкості мовлення у передачі токсичних повідомлень. Аналізуючи ці просодичні особливості, дослідження має на меті розкрити підтекстові відтінки ворожості, агресії або неухважності у медійній комунікації. Розуміння просодичних маркерів токсичності може допомогти виявляти та вирішувати негативні патерни дискурсу, сприяючи створенню здоровіших комунікаційних середовищ. Стаття аналізує вплив просодичних елементів на сприйняття аудиторією контенту та на психоемоційний стан слухачів. Вона розглядає, які зміни в інтонації та ритмі мовлення можуть викликати негативну реакцію аудиторії, сприяючи розповсюдженню ворожих або агресивних настроїв. Просодичні характеристики взаємодіють, щоб формувати загальний тон та емоційну підтекст мовлення, що може впливати на сприйняття аудиторією та викликати різноманітні реакції. Стаття вивчає можливі стратегії протидії токсичному дискурсу через просодичні засоби. Шляхом аналізу та ідентифікації конкретних просодичних ознак, дослідження спрямоване на розробку методів та інструментів для зменшення токсичності у медійному просторі. Результати такого дослідження можуть бути корисними для редакторів, журналістів та інших учасників медійної сфери для покращення якості та ефективності комунікації з аудиторією. У фокусі роботи знаходиться лінгвістична складова токсичного дискурсу, тому особлива увага звертається на вживання певних лексичних одиниць, синтаксичних конструкцій та мовних засобів, що сприяють формуванню негативних емоційних відчуттів у читачів або слухачів. Цей аспект дослідження допомагає виявляти конкретні мовні засоби, які часто використовуються для підсилення токсичності у медійному контенті. Аналіз лінгвістичних особливостей сприяє розумінню того, як мовлення може впливати на формування поглядів та настроїв аудиторії, а також відкриває можливості для розробки стратегій подолання токсичного дискурсу на рівні мови. Розуміння та використання просодичних маркерів токсичності може сприяти створенню більш позитивних та здорових комунікаційних середовищ, де кожен учасник відчуває себе поважно та безпечно.

Ключові слова: англomовний дискурс, просодичні характеристики, медійний дискурс, просодія, дискурс.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження просодичного оформлення токсичних висловлювань в медійному дискурсі полягає у розумінні та вирішенні проблеми токсичного медійного дискурсу, яка стає все більш актуальною у сучасному світі. В умовах широкого доступу до медіа та соціальних мереж та зростання впливу цифрової комунікації, розпізнання та реагування на токсичний контент стає надзвичайно важливим завданням. Ознака "токсичний" вже перестала бути метафорою і набула наукової інтерпретації у термінах психології, соціології, ораторського мистецтва тощо. У психології міжособистісних взаємин послуговуються такими поняттями, як "токсична маскуліність", "токсична фемінність", "токсична атмосфера", "токсичні стосунки", під-

ґрунтям для яких стало порушення культурно-специфічних кодів та/або особистісних меж людини [14], а ще нарцисизм, булінг та інші. У соціології під токсичністю розуміють спосіб руйнування наявних порядків на одному соціальному рівні й утвердження нового порядку на іншому, роблячи їх допустимими, а також соціальної поляризації як наслідку дій неадекватної людини, прикрої події, недоліків у суспільстві. Поведінкова токсичність стає знаком соціально-політичної атмосфери, руйнуючи звичні способи життя, одночасно забезпечуючи й підтримуючи інші моделі взаємин [13].

Токсичність тісно пов'язана з такими медійними явищами, як "ехокамери", "епістемічні бульбашки", "радикальне самовдосконалення", "токсична продуктивність" у соціальних мережах.

Під фабрикою думок (англ. *think factory, think tank*) розуміється виробництво і одночасне поширення у соціальних мережах множинних думок індивідів, з якими потім працює ціла індустрія мікротаргетинга, що визначає психологічні портрети користувачів, які включають значимі їм "больові" точки [9]. Досліджуючи шкідливі наслідки роботи ехокамери у соціальних мережах, важливо розрізнити такі поняття, як *продуктивність* (англ. *productivity*) і *токсична продуктивність* (англ. *toxic productivity*). Продуктивність допомагає досягти фінансового успіху, успіху в кар'єрі, а також у стосунках з іншими та з нами самими, але коли продуктивність захоплює ваше життя, вона стає токсичною та матиме проблематичні наслідки. Токсична продуктивність як "одержимість радикальним самовдосконаленням понад усе". Зрештою, це недосяжна мета; незалежно від того, наскільки ви продуктивні, результатом, який ви залишите, є почуття провини за те, що ви не зробили "більше". Токсична продуктивність може пошкодити стосунки з іншими та загальне самопочуття, і це може проявлятися різними способами (поганий настрій, виснаженість, психосоматика) [17]. Соціальні медіа породжують порівняння, і коли всі виглядають так, ніби вони не покидають тренажерний зал, навчаються годинами або їдять лише подрібнене авокадо на тостах, стає зрозуміло, як соціальні медіа можуть значно сприяти продуктивності.

Лінгвістичне дослідження в цьому контексті дозволяє краще зрозуміти, які саме мовні засоби та просодичні характеристики використовуються для передачі токсичності, та розробляти ефективні стратегії протидії. Це допомагає не лише ідентифікувати та виокремлювати токсичний контент, а й забезпечує можливість реагувати на нього шляхом вдосконалення комунікаційних практик та створення більш безпечного та позитивного медійного середовища для всіх користувачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Медійний дискурс з лінгвістичної перспективи – це мовні засоби, структури і стратегії, які використовуються в засобах масової комунікації для створення, поширення та впливу на інформацію та погляди аудиторії [6]. Це охоплює тексти, мовні засоби, соціокультурний контекст та вплив медіа на формування суспільної думки. Багато науковців займаються вивченням медійного дискурсу з різних перспектив, серед яких маніпулятивність дискурсу [8], патогенність медійного тексту [5] та їхня нейтралізація [11], стратегії і тактики комунікативної поведінки учасників спілкування в ситуаціях конфлікту [12].

Токсичність у медійному дискурсі набула високого рівня та стала, нажаль, невід'ємною характеристикою більшості медійних повідомлень, особливо політичної тематики. Токсичність англomовного медійного дискурсу семіотизується на вербальному, паравербальному та екстралінгвальному рівнях [13]. Одним з найбільш дієвих засобів паравербального прояву медійної токсичності виступає просодичне оформлення усного мовлення [3; 4; 16].

Дослідники дійшли висновку, що те, як соціальні медіа дозволяють "збирати врожай обурення" і що Facebook та інші подібні сайти дають людям можливість висловлюватися, мобілізувати та розробляти стратегію громадської непокори. Розпізнавання вербалізаторів або експлікатів токсичної комунікації є важливим у риторичних практиках публічних особистостей, зокрема бізнесменів та політиків. Токсичне спілкування належить до таких проблемних зон риторики, як некультурність мовлення, вербальні провокації, техніки маніпуляції тощо.

Не зважаючи на існуючу актуальність та чисельні звернення до проблеми медійного дискурсу загалом та його патогенного впливу, проблема просодичних ознак медійної токсичності в англomовному дискурсі залишається не розкритою.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження просодичних характеристик, які впливають на сприйняття токсичних висловлювань у англomовному медійному дискурсі, а також виявлення зв'язку між просодією – такими аспектами, як інтонація, темп мовлення, ритм і гучність – та сприйняттям токсичності в медійних повідомленнях. Дослідження спрямоване на встановлення того, які саме аспекти просодії можуть підвищувати або знижувати рівень токсичності в комунікації та як це може впливати на аудиторію.

Виклад основного матеріалу. В англomовному медійному дискурсі деякі просодичні характеристики можуть виступати як індикатори токсичності. Агресивна або ворожа інтонація може вказувати на токсичний настрій або намір висловлювання. Наприклад, прискорення або уповільнення темпу мовлення, зміна гучності, високі та комбіновані ядерні тони, нетипові інтонаційні моделі можуть створювати враження ворожості або конфліктності, підкреслити негативне ставлення до співрозмовника або агресію.

Пришвидшений темп мовлення може створювати враження агітації або нервозності, що може бути пов'язане з токсичними емоціями або намірами. Надмірна швидкість мовлення також може

ускладнити сприйняття повідомлення та поглибити його негативний ефект. Ці просодичні характеристики взаємодіють, щоб формувати загальний тон та емоційну підтекст мовлення, що може впливати на сприйняття аудиторією та викликати різноманітні реакції.

Розуміння просодичних маркерів токсичності може виявити негативні патерни дискурсу, такі як агресивна інтонація, образливі акцентуації або швидке темп мовлення. Розпізнання просодичних маркерів токсичності дозволяє оперативно реагувати на негативний дискурс та втручатися для зниження його впливу. Розуміння просодичних характеристик токсичного дискурсу дозволяє пропонувати та підтримувати позитивні моделі комунікації, які базуються на емпатії, повазі та взаємному розумінні. Аналіз просодичних маркерів токсичності може сприяти розвитку навичок міжособистісного спілкування, включаючи уміння виражати свої почуття та ідеї без агресії та ворожості.

Для проведення дослідження просодичних характеристик токсичності в англомовному медійному дискурсі використано такі методи як аудіо-відео аналіз (збір аудіо- та відеозаписів медійних виступів або інтерв'ю, а потім їх подальший аналіз для виявлення просодичних характеристик, таких як інтонація, темп мовлення, гучність та акцентуаційні відмітки); комп'ютерний аналіз за допомогою програми PRAAT [15]; експериментальний аналіз (залучення експертів у галузі лінгвістики, психології та комунікацій для оцінки просодичних елементів медійного дискурсу та їхнього потенційного впливу на аудиторію); анкетування та опитування (проведення опитувань за допомогою Гугл-форм для визначення сприйняття та реакції на просодичні елементи в медійному контенті). Комбінація цих методів уможливило комплексне розуміння просодичних аспектів токсичного медійного дискурсу та їхнього впливу на аудиторію.

Матеріалом досліджено були обрані наступні фрагменти англомовного медійного дискурсу:

– відеозаписи політичних дебатів, наприклад,

My opponent's policies are disastrous for our country! We cannot let them destroy everything we've worked for.

У цьому фрагменті політик використовує агресивну інтонацію та загрозливий тон, щоб підкреслити негативний характер опонента та викликати емоційну реакцію у слухачів. Він намагається переконати аудиторію, що політика опонента є руйнівною для країни, і закликає до дії проти неї.

– телевізійні інтерв'ю з ведучим ток-шоу, наприклад,

Tell me, why did you make such a terrible decision? People want answers, and they want them now!

Ведучий ток-шоу використовує загострений тон та швидкий темп мовлення, щоб створити атмосферу напруженості та підвищити тиск на особу, у якої бере інтерв'ю. Він вимагає відповіді від гостя та намагається викликати емоційну реакцію у нього та глядачів.

– аудіозаписи коментарів у соціальних мережах, наприклад,

I can't believe you would say something so stupid! Are you even thinking before you speak?

У цьому коментарі використовується груба інтонація та засуджуючий тон, щоб виразити обурення та негативне ставлення до висловленого погляду. Автор виражає свої негативні емоції та намагається вплинути на сприйняття читачів шляхом агресивного мовлення.

– рекламні ролики на телебаченні, наприклад,

Don't be fooled by their lies! Their incompetence is putting our future at risk. It's time for change!

У цьому рекламному ролику використовується загострена інтонація та високий тон, щоб підсилити негативне сприйняття конкурентів або інших об'єктів реклами. Рекламодавець намагається викликати емоційну реакцію у глядачів та переконати їх в правильності своєї точки зору.

– промова політика на мітингу, наприклад,

We cannot afford to wait any longer! We must act now to protect our rights and freedoms. Join me in this fight for justice!

У цій промові політик використовує швидкий темп мовлення та енергійну інтонацію, щоб збудити аудиторію та стимулювати до дії. Він намагається мобілізувати слухачів та переконати їх у необхідності змін у суспільстві.

Усі наведені приклади демонструють, як просодичні елементи, такі як інтонація, темп мовлення та гучність, використовуються для підсилення емоційного впливу на аудиторію та стимулювання певних реакцій.

Враховуючи вплив просодичних елементів на сприйняття та емоційний стан, важливо бути критичними до медійного вмісту і розуміти, як просодичні засоби можуть використовуватися для формування думок та переконань.

Отже, розуміння та використання просодичних маркерів токсичності може сприяти створенню більш позитивних та здорових комунікаційних середовищ, де кожен учасник відчуває себе поважно та безпечно.

Існують кілька можливих стратегій протидії токсичному дискурсу через просодичні засоби:

1. Підвищення емоційної інтелігентності: підвищення усвідомлення власних емоцій та їх впливу на мовлення може допомогти уникнути агресивної чи ворожої інтонації та інших токсичних просодичних виявів.

2. Навчання ефективного спілкування: виявлення власних почуттів та емоцій, а також вміння слухати та реагувати з розумінням, може допомогти зменшити токсичний дискурс.

3. Підтримка позитивного тону: спрямування на підтримку позитивного тону в комунікації може створити атмосферу взаєморозуміння та сприяти розповсюдженню позитивних емоцій.

4. Застосування активного слухання: активне слухання дозволяє сприймати не лише слова, а й просодичні сигнали, такі як інтонація та темп мовлення, що може допомогти вчасно реагувати на потенційно токсичні елементи дискурсу.

5. Стимулювання емпатії та розуміння: спрямовані на стимулювання емпатії та розуміння комунікаційні стратегії можуть допомогти перетворити конфліктні ситуації на можливості для співпраці та взаєморозуміння.

Ці стратегії спрямовані на створення здоровіших та більш позитивних комунікаційних середовищ, які сприяють взаєморозумінню, співпраці та підтримці.

Висновки. Використання агресивної інтонації та швидкого темпу мовлення може бути дуже ефективним способом викликати емоційну реакцію та мобілізувати аудиторію. Дослідження просодичних характеристик токсичного медійного дискурсу відкриває широкі перспективи для різних сфер. Розуміння просодичних елементів допомагає відзначати токсичний медійний контент і вчить аудиторію критично оцінювати інформацію, що надходить через мас-медіа.

Дослідження просодичних засобів може сприяти розробці ефективних комунікаційних стратегій, спрямованих на запобігання та вирішення конфліктів у медійному середовищі, допомагає розвивати навички емоційної інтелігентності, що є важливим для міжособистісних відносин та комунікації взагалі. Розуміння та виявлення токсичних просодичних маркерів може сприяти створенню здоровішого та конструктивнішого медійного середовища, що сприяє позитивним комунікаційним практикам.

Загалом, дослідження просодичних характеристик токсичного медійного дискурсу не лише допомагає краще розуміти процеси комунікації в мас-медіа, а й відкриває можливості для покращення якості комунікації та побудови здорових комунікаційних середовищ.

Список літератури:

1. Акінчиць Н. Г. Політичний дискурс як об'єкт наукового аналізу. *Проблеми сучасного мовознавства. Культура народів Причорномор'я*, 107. 2007. С. 72–76.
2. Акульшин О. Дискурс як засіб когнітивного конституювання знання. *Studia linguistica*, 6 (2). 2012. С. 227–236.
3. Алексієвцев О. М. Інтонаційні засоби впливу у політичному мовленні. В *Сучасні тенденції фонетичних досліджень*: зб. матеріалів IV с Круглого столу з міжнар. участю, 23 квітня 2020 р. КІП імені Ігоря Сікорського, 2020. С. 20–22.
4. Багмут А. І., Борисюк І. В., Олійник Г. П. Інтонація як засіб мовної комунікації. Київ : Наукова думка, 1980. 216 с.
5. Бойко С. Т. Функціональний аналіз патогенних текстів (до проблеми психологічних аспектів медіа-освіти). *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*, 39. Київ : Ніка-Центр, 2011. С. 62–74.
6. Бутиріна М. В. Стереотипи масової свідомості: особливості формування та функціонування у медіа середовищі: монографія. Київ : Слово, 2009. 368 с.
7. Васік Ю. А. Ритмічна організація англійського політичного дискурсу (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі промов сучасних політиків Великої Британії) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Донецьк : Донецький національний університет, 2008. 19 с.
8. Гнезділова Я. В. Когнітивно-дискурсивні моделі англійської маніпулятивної метакомунікації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. філол. наук : 10.02.04. Київ : Київський національний лінгвістичний університет, 2021. 40 с.
9. Гуменюк Л. Й. Мережевий тролінг як вид комунікативної поведінки. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна*, 1. Львів, 2014. С. 172–180.
10. Єрмоленко А. М. Дискурс, комунікація, моральність: монографія. Київ : Наукова думка, 2021. 438 с.
11. Ковалевська А. В. Нейтралізація патогенних дискурсів : стратегія спростування. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія*, 31. Вінниця, 2020. С. 132–141.

12. Корольова А. В. Стратегії і тактики комунікативної поведінки учасників спілкування в ситуаціях конфлікту. *Studia Linguistica*: зб. наукових праць. Том 1. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Видавничо– поліграфічний центр «Київський університет», 2008. С. 48–53.

13. Шкворченко Н. Семіотизація політичної токсичності у медійних просторах США, Великої Британії й України (мультимодальний аспект). *Науковий вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія "Філологія"*, 25(1). Київ : КНЛУ, 2022. С. 142–151.

14. Aranda J. *Toxic Temple: An Artistic and Philosophical Adventure into the Toxicity of the Now*. Berlin : De Gruyter, 2022. 256 p.

15. Boersma P., Weenink D. Praat: doing phonetics by computer (Computer program). Version 5.4.08. <http://www.praat.org/>.

16. Büring D. *Intonation and meaning*. Oxford University Press, 2016. 312 p.

17. Cap P. *The discourse of conflict and crisis: Poland's political rhetoric in the European perspective*. Bloomsbury Academic, 2021. 184 p.

Shkvorchenko N. M. PROSODIC CHARACTERISTICS OF TOXICITY IN ENGLISH MEDIA DISCOURSE

The article explores prosodic characteristics as indicators of toxicity in English-language media discourse. It examines the role of intonation, stress patterns, and speech rate in conveying toxic messages. By analyzing these prosodic features, the study aims to uncover underlying nuances of hostility, aggression, or indifference in media communication. Understanding prosodic markers of toxicity can help identify and address negative discourse patterns, fostering healthier communication environments.

The article analyzes the impact of prosodic elements on audience perception of content and their psychosocial state. It considers how changes in intonation and speech rhythm can elicit negative audience reactions, contributing to the spread of hostile or aggressive attitudes. Prosodic characteristics interact to shape the overall tone and emotional subtext of speech, influencing audience perception and eliciting various reactions.

The article examines potential strategies to counter toxic discourse through prosodic means. By analyzing and identifying specific prosodic features, the research aims to develop methods and tools to reduce toxicity in the media space. The findings of such research can be beneficial for editors, journalists, and other media professionals to enhance the quality and effectiveness of communication with the audience.

The linguistic component of toxic discourse is the focus of the work, hence special attention is given to the use of certain lexical units, syntactic constructions, and linguistic devices that contribute to the formation of negative emotional experiences in readers or listeners. This aspect of the research helps identify specific linguistic means that are often used to amplify toxicity in media content.

Analyzing linguistic features contributes to understanding how language can influence the formation of audience views and attitudes, and opens up opportunities for developing strategies to overcome toxic discourse at the language level. Understanding and utilizing prosodic markers of toxicity can contribute to creating more positive and healthy communication environments where every participant feels respected and safe.

Key words: English-language discourse, prosodic characteristics, media discourse, prosody, discourse.